

ת"פ 50775/04/17 - מדינת ישראל - משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים נגד יהלום תעשיית חומרי ניקוי בע"מ, אחמד עבד אלכרים, אחמד עודי

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ת"פ 50775-04-17 מדינת ישראל נ' יהלום תעשיית חומרי ניקוי בע"מ ואח'

לפני:

כב' השופטת יפית מזרחי-לוי

המאשימה

מדינת ישראל - משרד העבודה הרווחה והשירותים
החברתיים
ע"י ב"כ: עו"ד רים סויד

-

הנאשמים

1. יהלום תעשיית חומרי ניקוי בע"מ
2. אחמד עבד אלכרים
3. אחמד עודי
ע"י ב"כ: עו"ד פטיו עיסא

הכרעת דין

1. ביום 3.4.17 הוגש כתב האישום שבפניי, בגדרו מיוחסות לנאשמים עבירות שונות על חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987 (להלן: "חוק שכר מינימום").

האישום הראשון

2. על פי הנטען הנאשמת 1 העסיקה במפעלה, בתקופה שמיוני 2015 ועד פברואר 2016, עשרה עובדים בעלי תעודות זהות של הרשות הפלסטינית שפרטיהם פורטו בנספח א' לכתב האישום, בלי ששילמה להם שכר מינימום. זאת, בניגוד להוראות סעיף 2 ו-14 לחוק שכר מינימום.
3. הנאשמים 2 ו-3 הואשמו בביצוע העבירה כנושאי משרה לפי סעיפים 2, 14 ו-15 לחוק שכר מינימום.
4. כאמור, לכתב האישום צורפה טבלה המפרטת את שמות עשרה עובדים (להלן: "העובדים"), מספרי תעודות הזהות, חודשי העבודה, מספר שעות העבודה החודשיות של העובד לפי גרסתו, השכר לו היה זכאי ע"פ חוק שכר מינימום, שכר העבודה ששולם לו בפועל והפרשי שכר בגין כל חודש.

האישום השני

5. על פי הנטען, הנאשם 2 לא מילא אחר דרישות המפקחים למסירת מסמכים כנדרש ולא התייצב להמשך החקירה. הנאשם 3 לא התייצב להמשך החקירה גם הוא. בכך הפריעו הנאשמים 2 ו 3 למפקחי העבודה להשתמש בסמכויותיהם, בניגוד להוראות סעיפים 15 ב ו-15 ג(ב) לחוק שכר המינימום.

תשובת הנאשמים

6. הנאשמים הודו בכך שהנאשמת היא חברה פרטית אשר בתקופה הרלוונטית לכתב האישום עסקה בתחום יבוא, יצוא, סחר ושיווק מוצרי ניקיון וזאת במפעל הנמצא באזור תעשיה בקרני שומרון (להלן: "המפעל"), וכן הודו שהיא אכן העסיקה, בתקופה שמיוני 2015 עד פברואר 2016, את עשרת העובדים.

הנאשם 2 הודה כי שימש מנהלה המפעיל והן כבעל המניות של הנאשמת 1 בתקופה הרלוונטית לכתב האישום.

הנאשם 3 הכחיש כי שימש מנהל מפעיל של הנאשמת 1 בתקופה הרלוונטית לכתב האישום.

הנאשמים כפרו בכל יתר העובדות הנטענות בכתב האישום.

הראיות

7. מטעם המאשימה העידו העובדים הבאים במסגרת עדות מוקדמת ביום 21.5.17: אלציפי אל צהיב, מחמד אל רובע, אלציפי חוסני, פראס עבד אלג'יני, צאלח חנתש, עמאר עבדאללה, עסאף ג'אסר.

בנוסף, בדיוני ההוכחות ביום 18.10.18 וביום 1.11.18 העידו מטעם המאשימה חוקרי המשרד: עאמר דניאל, רעות גרמה, הדר מוסאי, יצחק שרביט ותמיר קרשברג.

הנאשמים 2-3 העידו בעצמם וכן העידו מטעמם יועץ המס של הנאשמת 1, מר סמיח אגארייה, מר ג'עפר חנתש ומר סלאח בני שמסי.

8. המאשימה הגישה את המסמכים הבאים באמצעות עדיה: דוח רשם חברות לנאשמת 1 (ת/16), אינדקס עובדים (ת/43), הודעות העובדים לחוקרי המאשימה, דוחות פעולה של חוקרי המאשימה, צילומי תעודות זהות שצילמו (ת/26) תלושי שכר, דוחות נוכחות, גיליונות חישוב ובדיקות שכר יומיות

עמוד 2

לעשרת העובדים (ת/32), מכתבי דרישת מסמכים (ת/19, ת/20, ת/21, ת/44), מכתבי זימון לחקירה באזהרה (ת/27, ת/28, ת/29), דוחות על העסקת עובדים למוסד לביטוח לאומי (ת/42) וצילומי המחאות הנאשמת 1(ת/45).

הכרעה

האישום הראשון - עבירה לפי חוק שכר מינימום

9. סעיף 2(א) לחוק שכר מינימום קובע לאמור:

"(א) עובד שמלאו לו 18 שנים (להלן: "עובד") המועסק במשרה מלאה, כנהוג במקום עבודתו, זכאי לקבל ממעבידו שכר עבודה שלא יפחת משכר המינימום לחודש, שכר המינימום היומי או שכר המינימום לשעה, הכל לפי העניין."

סעיף 14 לחוק שכר מינימום קובע:

"מעביד שלא שילם לעובדו שכר מינימום, דינו - מאסר שנה או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין; עבירה לפי סעיף זה היא מסוג העבירות של אחריות קפידה."

13. לנאשמים יוחס ביצוע עבירות על פי הסעיפים המובאים לעיל ביחס לעובדים כהגדרתם לעיל.

14. שכר המינימום לחודש בגין עבודה במשרה מלאה בתקופה הרלוונטית עמד על 4,650 ₪. שכר המינימום השעתי בחודשים אלה עמד על 25 ₪ לשעה, ושכר המינימום היומי עמד על 186 ₪ (6 ימים) 214.62 ₪ (לעובד שעובד 5 ימים).

15. עיון בתלושי השכר שהוגשו מעלה כי בחלקם צוין שכר המינימום השעתי בסך 25 ש"ח (ר' ת/22, ת/24, ת/40, ת/41), במכפלת שעות העבודה שצוינו בתלוש השכר. בחלק אחר של התלושים נרשם שכר כולל בלבד, ללא פירוט היקף השעות והשכר השעתי.

16. דוחות נוכחות ורישומי שעות עבודת העובדים לא הוצגו אף שנדרשו במכתבי דרישת המסמכים שנשלחו לנאשמת (ראו' ת/19, ת/20 ו-ת/21). הנאשם 2 בעדותו הבהיר כי דוחות הנוכחות נערכים במחשבו ונשלחים בכל חודש לרואה החשבון, אולם לא הציגם לחוקרי המאשימה והפנה אותם לרואה החשבון שגם הוא לא הציגם (פרוטוקול עמ' 77 ש' 5 ועמ' 79 ש' 19-22).

17. בסעיף 24 לחוק הגנת השכר, תשי"ח - 1958, נקבע כי:

"(א) מעסיק חייב לנהל פנקס שכר ולמסור לכל עובד, בכתב, תלוש שכר;
בחוק זה -

**"פנקס שכר" - פנקס בדבר שכר העבודה המגיע לעובדים ופרטי השכר ששולם להם;
"תלוש שכר" - רישום נתונים מתוך פנקס השכר, המפרט את פרטי השכר ששולם
לעובד.**

**(ב) פרטי השכר בפנקס השכר ובתלוש השכר יכללו את הפרטים המנויים
בתוספת.."**

18. לפי התוספת לחוק -

מיום 15.7.2014

תיקון מס' 28

ס"ח תשע"ד מס' 2459 מיום 15.7.2014 עמ' 603 (ה"ח 535)

(ב) ותק מצטבר אצל המעביד המעסיק או במקום העבודה, לפי הגבוה.

**"3. לגבי עובד במשכורת - היקף המשרה; לגבי עובד בשכר - הבסיס
שלפיו משולם השכר; לגבי עובד ששכר עבודתו נקבע לפי דירוג, מכוח
הסכם קיבוצי או לפיו - גם דירוג העובד ודרגתו.**

4. תקופת התשלום -

(1) התקופה הקלנדרית שבעדה שולם השכר;

**(2) מספר ימי העבודה ושעות העבודה במקום העבודה בתקופה שבעדה שולם
השכר;**

**(3) מספר ימי העבודה שבהם עבד העובד בפועל בתקופה שבעדה שולם
השכר;**

**(4) מספר שעות העבודה בפועל של העובד בתקופה שבעדה שולם השכר; אם
העובד נמנה עם עובדים כאמור בסעיף 30(א)(6) לחוק שעות עבודה
ומנוחה, התשי"א-1951, יש לציין זאת במפורש;"**

19. סעיף 7ב' לחוק שכר מינימום קובע כך:

**"בדיון באישום או בתובענה, לפי חוק זה נגד המעביד, חזקה היא כי בכל אחד מאלה לא שולם
המעביד שכר מינימום, אלא אם הוכיח אחרת:**

**(1) הנאשם או הנתבע לא הציג רישום נוכחות המתייחס לעובד, אם הוא מחויב
ברישום הנוכחות של אותו עובד לפי חוק שעות עבודה ומנוחה, משנדרש לכך בידי
העובד, מפקח עבודה או בית המשפט;**

**(2) הנאשם או הנתבע לא נתן לעובד פירוט שכר כאמור בסעיף 24 לחוק הגנת
השכר, או לא הציג פנקס שכר כאמור בסעיף 24 לאותו חוק, אם הוא מחויב
במסירת פירוט שכר ובניהול פנקס שכר לפי אותו חוק, משנדרש לכך בידי**

העובד, מפקח עבודה או בית משפט;

(3) הנאשם או הנתבע לא ציין בפירוט השכר שנתן לעובד א בפנקס השכר שניהל לפי סעיף 24 לחוק הגנת השכר, את ערך השכר המשתלם לעובד בעד שעת עבודה; החזקה לפי פסקה זו תחול רק בהתקיים שניים אלה:

(1) המעביד מחויב במתן פירוט שכר או בניהול פנקס שכר לפי חוק הגנת השכר;

(2) על העובד חל חוק שעות עבודה ומנוחה, למעט כאשר העובד מקבל שכר כולל לפי הסכם קיבוצי שאושר בהתאם לסעיף 5 לחוק הגנת השכר."

כאמור דוחות הנוכחות לא הוצגו ולא הוברר מדוע לא ניתן היה לשחזרם ממחשבי הנאשמת.

20. הפסיקה קבעה כי "תלושי השכר מהווים ראיה לכאורה לאמור בהם, ועל המבקש לסתור את תוכנם מוטל נטל הראייה (ראו עד"מ (ארצי) 19/07 עמוס 3 בע"מ - סלוצקי שי (25.11.08); דב"ע (ארצי) נה/3-193 חנן זומרפלד - מלון זוהר בע"מ (1.5.1996); דב"ע (ארצי) מז/3-146 יוסף חוג'יר - שלום גל והמוסד לביטוח לאומי, פד"ע כ 19 (1988)). במה דברים אמורים? תלוש השכר מהווה ראיה לנכונות הנתונים המפורטים בו, כגון: שיעור שכרו של העובד בחודש מסוים; מהות רכיבי השכר ששולמו לעובד (גמול שעות נוספות, נסיעות וכו'); ניצול ומאזן ימי חופשה; ניצול ומאזן ימי מחלה, ועוד" (ר' ע"ע (ארצי) 42463-09-11 גד גולן (יואב ברמץ) - נגריית שירן בע"מ (18.3.13); ע"פ (ארצי) 24/05 א.ח. מור אחזקות (1992) בע"מ - מדינת ישראל (14.7.08)).

21. עיון בתלושי השכר שהוגשו מעלה כי בכולם חסרים בהם נתונים מהותיים כגון ימי ושעות עבודת העובדים, צבירת מחלה וחופשה (ר' ת/22, ת/24, ת/41), לפיכך איני יכולה לראות בתלושי השכר שהוצגו כראיה לאמיתות תוכנם ולקבוע לפיהם כי שולם לעובדים שכרם לפי חוק.

22. לפיכך, אבחן כעת אם יתר הראיות שהוצגו מוכיחות טענות המאשימה כי הנאשמת לא שילמה לעובדים את השכר המינימום שהגיע להם על פי שעות עבודתם.

23. העובד **אלציפי חוסני** העיד כי עבד 6 ימים בשבוע בין השעות 7:00 עד 16:00 ושעה נוספת מ 16:00 עד 17:00. שכרו היה 90 ליום ועבור כל שעה נוספת היה מקבל 10 ₪ נוספים. כן העיד כי קיבל חצי שעה הפסקה ביום, כי בתחילת תקופת עבודתו שנמשכה 10 שנים השתכר 45 ₪ ליום, שכרו עלה ב- 5 ₪ מידי פעם עד שהגיע לגובה 90 ₪ ואז מעסיקו לא הסכים להוסיף עוד. בעדותו הסביר את אופן חישוב השכר: מכפלת ימי העבודה בשכר היומי 90 ₪. העובד אישר כי נערך רישום שעות נוכחותו על ידי מנהלו עימאד, אולם הוא לא קיבל עותק הימנו.

כך בלשונו:

"ש. מה שם החברה בה עבדת בין 6/15 עד 2/16 ?

ת. מפעל בשם יהלום.

במסגרת התפקיד שלי הייתי עובד בכל מיני עבודות. הייתי אוסף אשפה, אוסף משטחים, מטאטא, כל מיני עבודות שם. זה מפעל של כל מיני חומרי ניקוי, כל מיני חומצות.

ש. מי המעסיק שלך ?

ת. עבד אל כרים אחמד אבו עודי.

ש. היכן נמצא המפעל בו עבדת ?

ת. בקרני שומרון. " (ראו פ' הדין מיום עמ' 13 ש' 3-10).

וכן:

המנהל עימד היה נותן לי במעטפה והיה אומר לי לספור אותם. לא הייתי לוקח תלוש, כלום.

ש. היית חותם על המעטפה כשהיית מקבל את הכסף? או על מסמך כלשהו?

ת. לא הייתי מקבל מעטפה. לא הייתי חותם על כלום, רק היה נותן את הכסף במזומן.

ש. איך היה מחשב את המשכורת?

ת. הוא היה עושה את החשבון על המחשב, על מחשבון ש-19 יום כפול 90 ₪ ולפי זה היה נותן את הכסף. (עמ' 14 ש' 10-24).

מי היה מוסר את המשכורת?

ת. עימאד.

ש. מי היה מנהל בשבילך רישום שעות נוכחות?

ת. עימאד.

ש. ואיך זה היה מתבצע?

ת. על כרטיס, יש לו כרטיסים היה רושם עליהם וחותם עליהם.

ש. היית רואה את הכרטיס? מקבל העתק? חותם על הכרטיס?

ת. לא. רק עימאד היה חותם, אנחנו לא חותמים.

24. עדותו של העד עולה בקנה אחד עם גרסתו בהודעה שמסר לחוקר המשרד (ת/ 3 שורות 8, 16 ו-19).

25. הנאשמים טענו כי עד זה אינו מהימן ומונע מנקמנות, כי סתר גרסתו כי פוטר מיד לאחר שמסר הודעתו וגם גרסתו כי הוכה על ידי מעסיקו לאחר שמסר הודעה לחוקר לא הוכחה ואף לא נטענה על ידי איש מלבדו. לטענתם, עדות העד ביחס להיקף עבודתו הכוללת שבתות אינה אמינה ואינה נתמכת בעדות יתר

עמוד 6

העובדים. כן טענו כי טענת העד כי עימאד עליוואן הוא זה שערך את רישום השעות, מוכיחה כי לא ניתן ליחס משקל לעדותו.

בסתירה להכחשות הנאשמים כאמור, בהודעתם מיום 10.12.17 הודו הנאשמים כי מר **אלציפי חוסני**, אחד מעשרת העובדים הנזכרים בכתב האישום, הועסק על ידי הנאשמת בתקופה הרלוונטית, הם אף מסרו את תלושי שכרו לחוקרי המאשימה (ת/22) לזאת יש להוסיף כי חוסני נמצא עובד אצל הנאשמת ביום הביקורת, עדותו נגבתה ותעודת זהותו צולמה על ידי חוקר המאשימה (ת/3 ו- ת/26 בהתאמה), כך שלא נותר כל ספק כי הועסק על ידי הנאשמת בתקופה הרלוונטית. אציין, כי אינני סבורה שיש ליתן משקל רב לכך שעדותו ביחס לעבודה בשבת לא נתמכה ושונה מגרסאות יתר העובדים, וממילא עניין זה לא נטען במסגרת הפרשי השכר (ת/32).

26. על פי גיליון חישוב (ת/32) ביחס לעובד זה, שנערך על פי נתונים שמסר העובד כמפורט לעיל, זכאי היה העובד לשכר מינימום בסך של 4,800 ₪ לחודש יוני 2015, אך שולם לו כאמור 90 ש"ח ביום במכפלת ימי עבודתו, כלומר באותו חודש שולם לו סך של 2,160 ₪, שכר הנמוך ב-2,640 ₪ משכר המינימום. הדברים חוזרים על עצמם בשינויים קלים בסכומים, בהתאם למספר ימי העבודה שעבד בחודש, בכל התקופה הרלוונטית עד לחודש אפריל 2016.

27. עובד נוסף (**שני**) של הנאשמת העיד ביום 21.5.17 (עמ' 28-32 לפרוטוקול) - העובד מר **עבדאללה עמאר**. על פי עדותו של עד זה הוא עבד מיום ראשון עד שישי, וקיבל 90 ₪ ליום, ו- 9 ₪ לכל שעה נוספת. אופן חישוב המשכורת היה הכפלת יום עבודה בן תשע השעות בשכר היומי - 90 ₪ ואם עבד שעות נוספות היה מתווסף שכר נוסף. על פי עדותו לא קיבל תלוש שכר.

גם עדותו של עד זה תואמת את גרסתו בהודעתו לחוקר המאשימה (ת/15 שם מסר כי הוא עובד כ-7.5 שנים אצל הנאשמת 1, עובד בימים א-ו בין השעות 7:00-16:00 עם הפסקה של חצי שעה, ומקבל 90 ₪ ליום עבודה. (שורה 14 ו-36 בגיליון 1)). העד אינו חתום על גיליון ההודעה אולם בעדותו אישר האמור בה ואף את הגרסה בדבר אירוע הפרעה לחקירה אשר פורט בגיליון ההודעה.

28. על פי גיליון חישוב (ת/32) ביחס לעובד זה, שנערך על פי נתונים שמסר העובד כמפורט לעיל, זכאי היה העובד לשכר מינימום בסך של 4,650 ₪ ליוני 2015, אך שולם לו כאמור 90 ש"ח ביום במכפלת ימי עבודתו, כלומר באותו חודש שולם לו סך של 2,090 ₪, שכר הנמוך ב-2,585 ₪ משכר המינימום. גם בעניינו של עובד זה הדברים חוזרים על עצמם בשינויים קלים בסכומים, בהתאם למספר ימי העבודה שעבד בחודש, בכל התקופה הרלוונטית עד אפריל 2016.

29. טענת הנאשמים ביחס לעובד זה מר **עבדאללה עמאר** התמקדה בעדותו ביחס למנהלו אבו אשרף ובטענה כי המאשימה לא הצליחה לקשור בין הנאשמים לבין אבו אשרף.

30. הנאשמים הודו כאמור לעיל, כבר ביום 10.12.17 כי הנאשמת 1 העסיקה את מר **עבדאללה עמאר**, שפרטיו בנספח א' לכתב האישום. לעובד הונפקו תלושי שכר שנמסרו על ידי הנאשמים לחוקר המאשימה (ת/22), הוא נמצא עובד אצל הנאשמת ביום הביקורת, עדותו נגבתה ותעודת זהותו צולמה (ת/15 ו- ת/26 בהתאמה). כך שלא נותר כל ספק כי הועסק על ידי הנאשמת בתקופה הרלוונטית.
31. עובד **שלישי** של הנאשמת העיד ביום 21.5.17 (עמ' 32 לפרוטוקול) - מר **עסאף ג'אסר** העיד כי עבד בימים א-ה מהשעה 7:00 עד 16:00 וקיבל הפסקה בת חצי שעה ביום. השתכר 125 ₪ ליום ו-15 ₪ על כל שעה נוספת ובנוסף קיבל סכום של 200 ₪ בחודש. עוד העיד שלא קיבל תלושי שכר, וכי מאג'ד היה רושם את השעות.
32. עיון בהודעה אשר נגבתה מעובד זה (ת/8) מעלה כי מסר לחוקר אותם פרטים כאמור (שורות 11, 25, 30 ו 32 לגיליון 1).
33. על פי גיליון חישוב (ת/32) ביחס לעובד זה, שנערך על פי נתונים שמסר העובד כמפורט לעיל, זכאי היה העובד לשכר מינימום בסך של 4,675 ש"ח לחודש יוני 2015. אך שולם לו כאמור 125 ש"ח ליום במכפלת ימי עבודתו ועוד 200 ₪ בחודש, כלומר באותו חודש שולם לו סך של 2,750 ₪. כלומר 1,925 ₪ פחות משכר המינימום. הדברים חוזרים על עצמם בשינויים קלים בסכומים, בהתאם למספר ימי העבודה שעבד בחודש, בכל התקופה הרלוונטית עד אפריל 2016.
34. עובד **רביעי** מר **צאלח חנתש**, העיד (עמ' 24 לפרוטוקול) כי עבד אצל הנאשמת במשך 9.5 - 10 שנים. מסגרת עבודתו בתקופה הרלוונטית היתה בימים א' עד ה' בשעות 7:00 עד 16:00 וכי כאשר היתה יותר עבודה עבד גם בימי שישי. שכרו היה 90 ₪ ליום ו- 10 ₪ לשעה נוספת. סך הכל השתכר כ 2,000 עד 2,500 בחודש. כן העיד שלא קבל תלושי שכר, ומאג'ד אח של המנהל היה רושם את שעות העבודה שעבד.
35. בהודעה אשר נגבתה מהעובד על ידי חוקר המאשימה ביום 1.3.16 (ת/7) מסר פרטים זהים לגבי מסגרת העסקתו ושכרו (שורה 20 בגיליון 1 -25) . כן מסר כי לא קיבל תלוש שכר ומאג'ד הוא זה שרשם את דוח נוכחות. (ש' 47, 39 גיליון 1) וכי המעסיק שלו זה אחמד עבד אלכרים והבן שלו עודאי בעל העסק במפעל. (שורה 4, גיליון 1).
36. על פי גיליון חישוב (ת/32) ביחס לעובד זה, שנערך על פי נתונים שמסר העובד כמפורט לעיל, זכאי היה העובד לשכר מינימום בסך של 4,675 ש"ח לחודש יוני 2015. אך שולם לו כאמור 90 ש"ח ביום במכפלת ימי עבודתו, כלומר באותו חודש שולם לו סך של 1,980 ₪, בלבד, שכר הנמוך ב 2,695 ₪ משכר המינימום. גם בעניינו הדברים חוזרים על עצמם בשינויים קלים בסכומים, בהתאם למספר ימי העבודה שעבד בחודש, בכל התקופה הרלוונטית עד לחודש אפריל 2016 כמפורט בת/32.

37. לפי עדותו של העובד החמישי, מר **עבד אלג'ני פראס** (עמ' 19 לפרוטוקול), הוא עבד בימים ראשון עד שישי, בין השעות 7:00 עד 16:00. שכרו היומי 125 ₪ ו- 15 ₪ לשעה נוספת, בנוסף קיבל סכום חד פעמי נוסף של 200 ₪ בחודש. כן קיבל חצי שעה הפסקה ביום. על פי עדותו לא קבל תלושי שכר. מאג'ד ערך רישום שעות עבודתו במפעל.

מר **עבד אלג'ני פראס** העיד כי ניהל רישום שעות עבודתו לעצמו. העתק הרישום שלח לחוקרי המאשימה ביום 2.3.16 (ת/6 הרישום הינו בערבית. אולם העיד על כך החוקר עאמר דניאל בדיון מיום 21.5.17, והפנה לרישום ת/10 שיחה עם העובד וקבלת הדוחות בפקס, מזכר בדבר תרגום הדוחות (ת/11) והדוחות המתורגמים (ת/12). וכן העיד מר **עבד אלג'ני פראס** (עמ' 21 לפרוטוקול הדיון) לגבי חודש 10/15 כי הרישום בתלוש השכר אינו תואם לרישומיו, וכי הסכום בתלוש רשום שכר גבוה.

38. מר **עבד אלג'ני פראס** מסר לחוקרי המאשימה שתי הודעות, האחת מיום 1.3.16 (ת/4) והשניה במועד מאוחר יותר, לאחר ששלח את דוחות הנוכחות (ת/6 מיום 11.1.17). דבריו בהודעתו עולים בקנה אחד עם עדותו (שורה 12 ו 17 לגיליון 1).

39. על פי גיליון חישוב (ת/32) ביחס לעובד זה, שנערך על פי נתונים שמסר העובד כמפורט לעיל, זכאי היה לשכר מינימום בסך של 4,650 ש"ח בחודש יוני 2015. אך שולם לו כאמור 125 ש"ח ליום במכפלת ימי עבודתו ועוד 200 ₪ בחודש, כלומר באותו חודש שולם לו סך של 2,906.3 ₪ שכר הנמוך ב- 1,743.8 ₪ משכר המינימום. גם בענייני הדברים חוזרים על עצמם בשינויים קלים בסכומים, בהתאם למספר ימי העבודה שעבד בחודש, בכל התקופה הרלוונטית עד לחודש פברואר 2016 כמפורט בת/32.

40. העובד השישי מר **צהיב אל ציפי** העיד על מתכונת עבודה בימים ראשון עד שבת, בין השעות 7:00 עד 16:00. שכרו היומי 110 ₪ ו- 12.22 ₪ לשעה נוספת. גיעפר הוא שערך רישום שעות עבודתו במפעל.

41. בהודעה שמסר מר אל ציפי לחוקר המאשימה ביום 1.3.16 (ת/1) עלו דברים זהים לאלה שנאמרו בעדות כמפורט לעיל. כן מסר כי קבל את שכרו במזומן ולא קבל תלושי שכר. (ש' 36 גיליון 1) וכי מר גיעפר חנתש ערך את רישום שעות עבודתו באופן ידני ולפי הוראה מהנאשם 2 (ש' 3 גיליון 2).

42. על פי גיליון חישוב (ת/32) ביחס לעובד זה, שנערך על פי נתונים שמסר העובד כמפורט לעיל, זכאי היה העובד לשכר מינימום בסך של 4,800 ש"ח ליוני 2015. אך שולם לו כאמור 110 ש"ח ליום במכפלת ימי עבודתו, כלומר באותו חודש שולם לו סך של 2,640 ₪, שכר נמוך ב 2,160 ₪ משכר המינימום לפי דין. הדברים חוזרים על עצמם בשינויים קלים בסכומים, בהתאם למספר ימי העבודה שעבד בחודש, בכל התקופה הרלוונטית עד לחודש אפריל 2016.

44. לטענת הנאשמים העד **אל ציפי** לא עבד אצל הנאשמת 1 והפנו לכך שטען כי עבד על מכונת פלסטיק שלטענתם לא קיימת במפעל וכי מנהלו היה ג'אעפר. טענה זו עומדת בסתירה להודאת הנאשמים בתגובתם לכתב האישום, כי מר אל ציפי היה עובד הנאשמת בתקופה הרלוונטית. כמו כן, לא נמצא כי עדותו של העד ביחס לעיסוקו במכונת הפלסטיק משמעה כי אין מדובר במכונה של הנאשמת במפעלה לפי פרטי סעיף א' לכתב האישום בהם הודו הנאשמים.

45. העד **השביעי** מר **מחמד אלרובע** (פרוטוקול עמ' 7) העיד כי עבד אצל הנאשמת, ומעסיקו היה הנאשם 2. מתכונת העסקתו בתקופה הרלוונטית לכתב האישום היא בימים א' עד ה' בשעות 7:00 עד 16:00, וחצי שעה הפסקה ביום. שכרו עמד על סך של 90 ₪ ליום בקיזוז 10 ₪ נסיעות. עוד הוא מסר כי לא קבל תלושי שכר וכי עימאד ערך רישום שעות עבודתו.

46. מר **מחמד אלרובע** מסר הודעה לחוקר המוסד ביום 1.3.16 (ת/2) ובה פרט דברים זהים ביחס למתכונת העבודה והשכר (שורה 10, 24 בגיליון 1 ושורה 3-8 גיליון 2) כן מסר כי מי שקיבל אותו לעבודה היו הנאשמים 2 ו-3 ועמאד ערך עבורו כרטיס נוכחות אשר הוא לא נדרש לחתום עליו.

47. תלושי שכרו לתקופה הרלוונטית הוצגו (ת/24) במסגרת עדות חוקרי המאשימה, רואה החשבון אישר שערך אותם בהתאם לדיווחי הנאשמת (פרוטוקול עמוד 68 שורה 26).

48. על פי גיליון חישוב (ת/32) ביחס לעובד זה, שנערך על פי נתונים שמסר העובד כמפורט לעיל, זכאי היה העובד לשכר מינימום בסך של 4,675 ש"ח ליוני 2015. אך שולם לו כאמור 110 ש"ח ליום במכפלת ימי עבודתו, כלומר באותו חודש שולם לו סך של 1,980 ₪, שכר נמוך ב 2,695 ₪ משכר המינימום. על פי הטבלה שבגיליון החישוב ת/32 הדברים חוזרים על עצמם בשינויים קלים בסכומים, בהתאם למספר ימי העבודה שעבד בחודש, בכל התקופה הרלוונטית עד לאפריל 2016.

49. העובדים מר **עבדאללה רובע** מר **עמאד עלואן** ומר **סלאם חנתש** - לא העידו לפני. חוקרי המאשימה העידו כי גבו הודעותיהם ביום 1.3.16 (ת/33 ו-36 ות/18 בהתאמה) לפיהן עבדו בימים א'-ה' ולפעמים בימי שישי, ביו השעות 7:00 עד 16:00, קיבלו חצי שעה הפסקה ולא קיבלו תלושי שכר.

מר **רובע** הצהיר בהודעתו לחוקר כי קבל הפסקה בת חצי שעה ושכר יומי בסך 95 ₪, עבור עבודה בשעות נוספות קבל 10 ₪ לשעה (שורה 24 ו 29 בגיליון 1). מסר כי קיבל את כספו במזומן מהנאשמים 2 ו-3. עימאד הוא שערך דוח שעות עבודתו אך הוא לא קבל העתק ממנו. (שורה 2 ו 16 בגיליון 2). גם לגבי עובד זה נערך גיליון חישוב הפרשים לשכר המינימום שלא שולמו לו (ת/32).

47. מר **עמאד עלואן** הצהיר בהודעתו (ת/36) כי השתכר 170 ₪ ליום. (גיליון 1 שורה 29), קבל שכרו במזומן על ידי הנאשם 2 או 3, אך לא תלוש שכר (ש' 42 ו 43 גיליון 1) וכן כי ערך רישום נוכחות

לעובדים ללא ציון שעות/ימים, רישום אותו העביר לנאשם 2 בסוף החודש (שורה 3 גיליון 2). וכי אף אחד מהעובדים במפעל לא מקבל תלוש שכר. גם בעניינו נערך תחשיב הפרש לשכר המינימום ב-ת/32.

49. **מר סלאם חנתש** ת.ז - מסר כי שכרו עמד על 90 ₪ ליום עבודה ו- 10 ₪ לשעה נוספת. גם לגבי עובד זה נערך גיליון חישוב הפרשים לשכר המינימום שלא שולמו לו (ת/32).

50. בחינה מעמיקה של הראיות כאמור לעיל מעלה תמונה ברורה שאין כל ספק לגביה כי עשרת העובדים שעניינם נבחן במסגרת הביקורת לא השתכרו שכר מינימום כנדרש בחוק. חלקם משתכר שכר נמוך של 9 ₪ לשעה במשך שנים רבות.

51. **מר סמיח אנבריה** יועץ המס אשר ערך את המסמכים מטעם הנאשמת העיד "**הכוונה הייתה לציין את השעות בתלוש משכורת כפול שכר מינימום... אבל אני עובדה, לא סופר, אין לי רשימת שעות של העובדים...**" (פרוטוקול שורה 25, עמ' 69). ומסר הודעה לחוקר המאשימה (ת/39).

52. העד אישר בעדותו כי כמנהל החשבונות של הנאשמת ערך מאז שנת 2010 את תלושי שכר (ת/40 , ת/41 , ת/22 , ת/24), מסמכי הביטוח הלאומי ומס הכנסה (ת/42), אינדקס עובדים (ת/43), וצילומי המחאות (ת/45), אולם העיד כי ערך את התלושים באופן קבוע ולא בהתאם לשעות וימי עבודה, התאים התלושים לשכר המינימום, למעט עדכון כאמור השכר נשאר קבוע ומשתנה רק עם התפטרות עובד או קליטת עובד (פרוטוקול עמ' 73 שורה 20).

53. העד אישר כי השכר משולם לעובדים במזומן על בסיס שעתי והנאשמים לא מעבירים לו כל סוף חודש מסמך המפרט נתוני שכר שלפיו הוא עורך את התלושים, ולכן הוא לא ידע לפרט מהו שכרו של כל עובד מתוך הסכום הכולל שבהמחאה שיצאה לתשלום שכר העובדים.

54. עדותו של **מר סמיח אנבריה** מתיישבת עם עדויות העובדים לפיהן תלושי השכר אינם משקפים את השעות העבודה שעבדו בחודש מסוים וממילא לא את השכר שהתקבל.

55. הנאשמים עצמם בעדותם לא סתרו את עדויות העובדים. הנאשם 2 לא ידע לפרט את שכרו של כל עובד מתוך הסכום שבהמחאה החודשית שיצאה (פרוטוקול שורה 12 עמ' 82) ולא הציג מסמך כלשהו הסותר גרסת העובדים. הנאשמים הודו שאינם מוסרים תלושי שכר לעובדים וכי אין אישור מהעובדים כי הסכום שבתלושי השכר שולם להם.

56. לא עלה בידי הנאשמים להמציא ולו ראשית ראיה לסתור ראיות המאשימה ביחס לאי תשלום שכר מינימום לעובדיהם כמפורט לעיל ולכן לא נותר כל ספק כי הנאשמת לא שילמה שכר מינימום כחוק

לעובדים המפורטים בכתב האישום בתקופה הרלוונטית.

57. הוכח אם כן כי הנאשמת לא שילמה שכר מינימום לעשרת העובדים בתקופה הרלוונטית לכתב האישום. על חשיבותו של תשלום שכר מינימום ראו דברי השופט גליקסמן בע"ע (ארצי) 48803-10-14 מיום 22.10.17 בעניין **טארק סעדאת מחיסן ואח' המנהל האזרחי ביהודה ושומרון**:

"בית דין זה עמד בפסיקתו על תכליתה של הזכות לשכר מינימום, ועל היותה זכות בסיסית, המגיעה לכל עובד, בכל מתכונת העסקה שהיא. נוכח מעמדה זה, הזכות גם אינה ניתנת לוותר על ידי העובד, אין לאפשר עקיפתה על ידי הגדרת "עובד" כמתנדב, והפרתה היא בגדר עבירה פלילית. וכך נפסק לעניין תכלית החוק בעניין **ברמן** [ע"ע (ארצי) 440/99 **ברמן - משה ישראלי - קונדיטריה פילאס**, [פורסם בנבו] פד"ע ל"ו 807 (2002)], בע' 812-813:

"בית-הדין הארצי נזקק לשאלת תכליתו של חוק שכר מינימום על-מנת לבחון האם הוא חל גם על מקרים בהם משולם השכר שלא בדרך הקבועה בחוק אלא על-פי קיבולת. בפסק-דין מפרי עטו של השופט י' אליאסוף (דב"ע תשנ"א/171 - פלדורס נסיעות ותיירות בע"מ - פדן (להלן - עניין פלדורס [1])) נאמר על-ידי השופט אליאסוף כי מטרת החוק ועיקרו מחייבים מציאת פתרון בכל מקרה לגופו, כולל המקרים של תשלום שכר על-פי קיבולת. השופט ע' פורת חזרה על רעיון זה בדב"ע נד/5-1 בן-אדיבה - נוראל [פורסם בנבו] [2]. מציין השופט אליאסוף (שם [1], בעמ' 361):

"ברקע חקיקת חוק שכר מינימום עומדת מטרה חברתית אשר מצאה ביטוי באמנות ארגון העבודה הבינלאומי משנת 1928 (אמנה מס' 26), משנת 1951 (אמנה מס' 99) ומשנת 1970 (אמנה מס' 131). בהמלצה של ארגון העבודה הבינלאומי מס' 135 משנת 1970 נמנו מטרות הקביעה של שכר מינימום, כדלקמן:

1. קביעת שכר מינימום תהווה אחד היסודות של כל מדיניות המיועדת להילחם בעוני ולספק את צרכיהם של כל העובדים ומשפחותיהם.

2. מטרתה העיקרית של קביעת שכר מינימום תהא להבטיח לשכירים את ההגנה הסוציאלית הנחוצה בכל הנוגע לרמות מינימום של שכר שניתן להרשותו'.

המטרות הוצגו גם בכנסת על ידי ח"כ אורה נמיר, מי שהיתה יו"ר ועדת העבודה והרווחה של הכנסת בעת הצגת הצעת החוק לקריאה שניה ושלישית:

"ייחודה של החברה הישראלית היה, מראשיתה, הבטחת קיום הגון לכול. היא חרתה על דגלה, לאחר מאבקים קשים, את הבטחת זכותו של האדם העובד להתפרנס מעבודתו ולחיות ממנה בכבוד, כאדם עובד וגאה ולא כנתמך סעד'.

ביטוי לכך נתן המחוקק גם בהוראת סעיף 14 לחוק שכר מינימום לפיה אי-תשלום שכר מינימום לעובד הוא גם בגדר עבירה פלילית (ראה ההשגות על חוק שכר מינימום במאמרו של י' גטניו חקיקת חוק שכר מינימום, תשמ"ז-xxxxxx- נדבך חשוב בקידום מדיניות הרווחה או התערבות בוטה במערכות השכר ויחסי העבודה?).

אין אנו יכולים להתעלם מהרקע לחקיקת החוק בבואנו לפרש את החוק..."

תכליתו של החוק אם כן היא להבטיח קיום מינימלי לעובד. התכלית היא שאדם העובד למחייתו

ישתכר לפחות שכר מינימלי לקיומו. חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו מבטיח מינימום של קיום
אנושי תכליתו של חוק שכר מינימום מתיישבת עם תכלית חוק יסוד כבוד האדם וחירותו".

ראו גם:

דב"ע (ארצי)שן/171 - 3 פלגורס נסיעות ותירות בע"מ נ' פדן, פד"ע כב 356 (1990); ע"ע (ארצי)
1054/01 אשר טוילי נ' יצחק דהרי, פד"ע לז 746 (2002);

ע"ע (ארצי) 1403/01 סוהיר סרוג'י נ' המוסד לביטוח לאומי (3.5.2004);

דב"ע (ארצי) 4-8/נג סאלם מראווי נ' מדינת ישראל, פד"ע כו 110 (1993);

ע"ע (ארצי) 1182/02 עורף-דין חיים קאזיס נ' תאופיק ארייט, ד"ע לח(394) (2002);

ע"ע (ארצי) 252/07 אשר עמי-עד נ' זוהיר בכריה (11.12.2007).

58. בהתאם להוראת סעיף 14 לחוק שכר מינימום, מדובר בעבירה מסוג של אחריות קפידה, שאינה
דורשת הוכחת יסוד נפשי, כאמור בסעיף 22(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

אשר לאישומים כנגד נושאי המשרה - על פי סעיף 15 לחוק שכר מינימום "נעברה עבירה לפי חוק זה בידי
תאגיד, יואשם בעבירה גם כל אדם אשר בשעת ביצוע העבירה היה מנהל פעיל, שותף - למעט שותף
מוגבל - או פקיד באותו תאגיד ואחראי לעניין הנדון, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו
ושנקט כל האמצעים הסבירים להבטחת שמירתו של החוק", ועליהם נטל הראיה להוכיח שעשו כל שניתן
כדי למנוע את העבירה.

59. הנאשם 2 הודה כי שימש מנהלה המפעיל והן כבעל המניות של הנאשמת 1 בתקופה הרלוונטית לכתב
האישום. הנאשם 3 הכחיש כי היה מנהל פעיל וטען כי היה עובד הנאשמת המשרה חלקית בזמן היותו
סטודנט, ועיסוקו בחברה כולל עניינים מול הבנקים, גבייה, לקוחות. (פרוטוקול עמ' 82 ש' 33 ועמ' 84
ש' 6), וטען כי אין לו נגיעה למשכורות של עובדים. (עמ' 84 לפרוטוקול ש' 11).

60. בסתירה לעדות הנאשם 3 הפנתה המאשימה להודעת הנאשם 3 לחוקר מיום 1.3.16 (ת/34) : "אני
עושה הכל, זה העסק שלי". כאשר התייחס לתפקיד הנאשם 2, אביו, טען: "אין לו תפקיד מיוחד,
שנינו אותו הדבר", בעדותו לפני אישור הנאשם 3 : "נכון זה מה שאמרתי, זה עסק משפחתי של
אבא שלי, זה העסק שלי". (פרוטוקול עמ' 83 ש' 29) וכן: "אני מרגיש שאני הבעלים של העסק,
זה עסק משפחתי שהוא שלנו ואין לי משהו ספציפי שאני עושה אותו, אני עושה כל מה שצריך
לעשות." (פרוטוקול עמ' 84 ש' 1).

61. עדויות העובדים לגבי הנאשם 3 תומכת גם היא בכך שהנאשם 3 היה מעורב ופעיל בעניינים רבים

לרבות פיקוח על העובדים, ותשלום שכרם. כך עולה גם מעדות מר **אגבריה** יועץ המס. (ת/39 שורה 19 בגיליון 1).

62. עולה אם כן כי המאשימה הוכיחה מעבר לספק סביר כי הנאשמים 2 ו-3 הינם מנהלים פעילים, כך ראו עצמם, כך תפקדו וכך נחשבו בעיני עובדי הנאשמת. משכך, ובהעדר טענה או ראיה מטעמם כי עשו כל שניתן למניעת העבירות, הרי שלא הופרכה החזקה שבסעיף 15 לחוק.

63. אשר על כן אני מרשיעה את הנאשמת 1 ואת הנאשמים 2 ו-3 בעבירות שיוחסו להם בכתב האישום על הוראות ס' 2 ו 14 לחוק שכר מינימום.

האישום השני

64. הצדדים חלוקים בשאלה האם המציאו הנאשמים את המסמכים שנדרשו להמציא לחוקרי המאשימה והאם אי התייצבותם של הנאשמים לחקירה ביום 8.8.16 ו-9.8.16 (לנאשמים 2 ו 3 בהתאמה), בהתאם למכתבי הזימון מיום 18.7.16 (ת/27 ו-ת/28) ושוב בזימון (ת/29) לנאשם 3, מקיימת את יסודות העבירה של אי מילוי אחר דרישת מפקח עבודה לפי סעיף 15 לחוק.

אי המצאת מסמכים

65. כאמור באישום השני לכתב האישום נטען כי הנאשמים 2 ו 3 לא מסרו לחוקרי המאשימה את המסמכים: דוחות נוכחות ורישומי שעות של העובדים, אף שנדרשו (ת/19 , ת/20 , ת/21).

הנאשמים אינם חולקים על כך וטוענים כי מסמכים אלו לא נמסרו לחוקרים שכן לטענתם הם אינם קיימים עוד, מאחר ונמסרו בזמן אמת למשרד יועץ המס אליו נשלחו הדוחות והרישומים מידי חודש.

66. עד הנאשמים מר **אגבריה** יועץ המס העיד כי לא קיבל מהנאשמים דוחות נוכחות/גליונות רישום נוכחות שעת או יומי. (פרוטוקול עמ' 70 ש' 15). מאידך, נטען על ידי הנאשם 2 כי הדוחות ששלחו ליועץ המס נערכו במחשב. כך שלא היתה מניעה לשחזרם ולהציגם אם אכן נערכו במחשב כטענת הנאשמים. אולם כאמור הדוחות לא הוצגו.

אי התייצבות לחקירה

67. אין חולק כי הנאשמים הוזמנו להיחקר ולא התייצבו (ת/27, ת/28, ת/29 ו-ת/30). לטענתם סברו כי

החקירה התייתרה לאחר שהפנו את חוקרי המאשימה ליועץ המס - אצלו מצויים המסמכים הנדרשים, וזאת בהתאם ליועץ שניתן להם על ידו. הנאשם 3 הוסיף כי לא התייצב בשל כך שזומן בתקופה קשה.

68. משאין מחלוקת עובדתית כי הנאשמים לא המציאו מסמכים רלוונטיים שנדרשו ולא התייצבו לחקירה אף שהוזמנו כדן, ובהעדר סיבה לגיטימית להתנהגותם זו, אין מנוס מהרשעתם גם בעבירות האישום השני. עצת יועץ המס לנאשמים ומצבם הקשה, אף אם היו מוכחים, ולא כך, אין בהם כדי לשנות מסקנתי כי התנהלות הנאשמים בנוגע לעובדות האישום השני אינה מוצדקת. ממילא לא נמצאה כל תמיכה בטענות אלו שכן לא הועלו בפני החוקרים בזמן אמת, לא התבקשה דחיה או ארכה, ולא הוצגה כל ראיה לניסיון הנאשמים לשתף פעולה כנדרש. בנסיבות המתוארות לעיל, מצאתי כי לנאשמים הייתה מודעות לכך שהם אינם ממלאים אחר דרישת המפקח. מכאן שגם היסוד הנפשי התקיים.

69. משכך אני מרשיעה את הנאשמים 2-3 בעבירה על הוראות סעיפים 15 ב ו-15 ג(ב) לחוק שכר שכר המינימום.

כתב האישום אינו מפרט עובדות הנוגעות להפרעה לחוקרים/מפקחים בעת הביקורת במפעל. משכך לא אתיחס לטענות הצדדים בעניין זה.

סוף דבר

לאור האמור לעיל, אני מרשיעה את הנאשמים בעבירות הבאות:

הנאשמים 1-3 העסיקו את עשרת העובדים שבכתב האישום בתקופה שמיוני 2015 ועד פברואר 2016, בלי ששילמו להם שכר מינימום, בניגוד להוראות סעיף 2 ו 14 לחוק שכר מינימום.

הנאשמים 2 ו 3 לא מלאו אחר דרישת מפקח עבודה ובכך הפריעו למפקח העבודה להשתמש בסמכויותיו ואי מילוי אחר דרישת מפקח העבודה- עבירה על סעיף 15 ב ו- 15 ג(ב) לחוק שכר המינימום.

דיון בטיעונים לעונש יתקיים בפני ביום 17.6.19 בשעה 12:00 על הנאשמים להתייצב לדיון באופן אישי שאם לא כן ניתן יהיה לדון אותם בהיעדרם.

המזכירות תמציא עותק מהכרעת הדין לבאי כח הצדדים.

המזכירות תודיע טלפונית לבאי כח הצדדים על מועד הדיון, ועל כך שניתנה הכרעת דין.

ניתנה היום, י' ניסן תשע"ט, 15 אפריל 2019, בהעדר הצדדים.